

Oponentní posudek

Masarykova univerzita

Právnická fakulta

Obor řízení: habilitační

Uchazeč: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.,

Pracoviště uchazeče: Právnická fakulta MU, katedra obchodního práva

Habilitační práce: „Porušení závazkového práva jako nekalá obchodní praktika“

Oponent: Prof. JUDr. Jan Dědič

Pracoviště oponenta: Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s.r.o.,
Vysoká škola ekonomická v Praze

Text posudku:

Tento oponentní posudek podávám na základě jmenovacího dekretu, kterým jsem byl jmenován oponentem habilitační práce JUDr. Dany Ondřejové, Ph.D., na téma „*Porušení závazkového práva jako nekalá obchodní praktika nebo nekalá soutěž*“.

Autorka si v posuzované práci zvolila za cíl vyvrátit tezi, že závazkové právo, právo proti nekalým obchodním praktikám a právo proti nekalé soutěži jsou nesouvisející a oddělené právní oblasti, přičemž v rámci práce autorka reagovala na dílčí otázky, které s posouzením vymezené hypotézy z jejího pohledu úzce souvisely (s. 4 a násl.).

Designované cíle i zvolené téma habilitační práce jsou pro obor obchodního práva významné, neboť problematice vztahu mezi právem smluvním, právem nekalé soutěže a právem nekalých obchodních praktik nebyla, alespoň podle mých vědomostí, věnována náležitá pozornost.

Z tohoto pohledu lze práci hodnotit kladně a její přínos může být pro právní praxi nezanedbatelný, byť samotná skutečnost, že porušení smluvní povinnosti může současně založit nekalosoutěžní jednání, respektive se může jednat o nekalou obchodní praktiku, považuji za vcelku nesporné. Přestože však pokládám komplexní zpracování dané problematiky za přínosné.

Metody práce zvolené autorkou považuji za vcelku adekvátní zkoumané problematice. Autorka postupuje od vymezení předpokladů kvalifikace porušení smluvní povinnosti jako nekalé obchodní praktiky, respektive jako nekalé soutěže. Dále vymezuje vztah právní úpravy nekalých obchodních praktik a nekalé soutěže, přes konkrétní případy porušení smluvní povinnosti s možnou souběžnou kvalifikací, jako nekalé obchodní praktiky / nekalé soutěže. Konečně se autorka věnuje též posouzení porušení závazkového práva jako jednočinného souběhu až tří deliktů („závazkový delikt“, „delikt nekalé obchodní praktiky“ a „delikt nekalé soutěže“). Lze ocenit, že práce není jen repeticí zákonného textu.

Za poněkud nevhodný a koncepčně jen těžko uchopitelný však považuji způsob, jakým autorka přistupuje ke srovnávací / komparační metodě. Na jednu stranu autorka uvádí, že „zvláštní a ucelený komparační přístup není využit jako metoda této práce“ (s. 3), přičemž současně autorka uvádí, že nejvíce uplatněnými metodami použitými v dané publikaci jsou „metoda... srovnávací (ve vztahu k ostatním právním řádům, jejich rozhodovací praxi a doktríně) ...“. Zjednodušeně řešeno, inspirace zahraničními právními řády a jejich rozhodovací praxí je v předkládané publikaci zcela nahodilá, bez jakékoliv uvědomělé úvahy. Tu autorka odkazuje na slovenskou právní úpravu, tu na německou, francouzskou či anglickou, nebo dokonce na litevskou či úpravu ze státu Virginie či Severní Karolíny. Jestli tedy lze něco z pohledu oponenta práci vytknout, je to nekoncepční a nesystematické využívání srovnávací / komparační metody vědecké práce.

Z hlediska jazykového je předložená práce psána čtivým a srozumitelným stylem, aniž by to mělo jakýkoliv vliv na odborné kvality práce. Formální i jazykovou úroveň práce považuji za vysokou. Gramatické a stylistické prohřešky, dané zřejmě drobnou nepozorností při korektuře textu, jsou v publikaci zcela výjimečné (viz pozn. pod čarou č. 387), což je ostatně dáno i tím, že práce byla publikována u renomovaného nakladatelství. Ke zvolené systematické práci je můj oponentní posudek bez výhrad. Naopak lze ocenit dílčí shrnutí na konce každé kapitoly.

Určitý nedostatek spatřuji v nakládání se základními pojmy, na kterých autorka vystavěla svou práci, tj. pojem „porušení závazkového práva“ (ve smyslu „odchytky od závazku“) respektive „porušení smlouvy“ (viz např. s. 45 nebo 53). Smlouva je právní skutečnost zakládající závazek, který představuje právní poměr (obligaci) mezi smluvními stranami, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti. Nerozlišování uvedených pojmů, respektive umělá náplň jinak zavedených pojmů (zcela bez logického zdůvodnění) je při čtení práce velmi rušivé, zcela zbytečné a v habilitační práci chybné (autorka tak například uvádí, že „podnikatel musí dostát svým závazkům“ (s. 9), nebo že „porušení smlouvy“ je mj. i pořádání předváděcích akcí tzv. „šmejdy“ apod.).

Za nevhodné považuji autorčiny ničím nedoložená tvrzení (viz např. na s. 60 – „K. Skálu by však zřejmě nepotěšila současná praxe českých soudů (soudců) jimž zobečně chybí dostatek odvahy (či snahy?) aplikovat neurčité právní pojmy (tyto invenčně pojímat), resp. tyto naplňovat svým obsahem...“. Mám za to, že podobné empiricky neověřené tvrzení nemají v habilitačních spisech své místo. Na jiném místě pak autorka paušálně uvádí, že důsledky uznání dluhu jsou „všeobecně známé“ (s. 165), což je tvrzení z mého pohledu velmi problematické a rozhodně empiricky neověřené.

Z obsahového hlediska práce obsahuje dílčí nepřesnosti (jedním ze základních institutů závazkového práva – ve světle nového občanského zákoníku – je spíše pojem „zdánlivost“, nikoliv nicotnost – viz s. 7). Stejně tak nesouhlasím, že „neurčitost je hojitelná soudním výkladem“ (pozn. pod čarou č. 342). Není též paušálně pravdou, že smlouva zakládá relativní závazkový vztah s právními účinky toliko mezi smluvními stranami, respektive, že nezasahuje do právních poměrů osob stojících mimo smluvní strany, jak autorka uvádí na s. 7 (srov. např. § 1767 NOZ nebo § 2913 odst. 1 NOZ). Neúplné je též autorkou použité vymezení podnikatele (s. 36). Některá paušální tvrzení rovněž nemusí být obecně pravdivé (viz názor autorky v pozn. pod čarou č. 440, kdy si dovedu představit, že ani taková „včeleňovací“ doložka nebude dostatečná).

Autorka se věnuje mj. i nekalým obchodním praktikám mezi podnikateli v „dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží“ (s. 28). V tomto ohledu nicméně

postrádám obecnější analýzu založenou na aplikaci obecného ustanovení § 433 odst. 1 NOZ, které má, na rozdíl od autorkou diskutované úpravy, obecný dosah. Obecně by mohla autorka zhodnotit aplikaci ochrany slabší strany založené § 433 NOZ (z hlediska možného souběhu) ve vztahu k důsledkům porušení smlouvy, nekalým obchodním praktikám respektive nekalé soutěže.

Navzdory dílčím výhradám považuji habilitační práci za zdařilou, neboť její výsledky obohacují právní nauku, přičemž původní autorčiny závěry jsou použitelné při interpretaci i aplikační praxi.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Autorka by mohla blíže rozvinout své pojetí a rozlišení mezi „prostým“ porušením smluvní povinnosti a porušením smluvní povinnosti, které současně zakládá nekalosoutěžní jednání. V práci se autorka o toto rozlišení pokouší, nicméně z pohledu oponenta není zcela přesvědčivé. V tomto ohledu považuji za jen obtížně představitelné, že by byl posouzen, jako nekalosoutěžní jednání podle českého práva, příklad použitý autorkou na s. 40 (prodej čerpací stanice odpojené od dálnice D3). Nepochybuji o tom, že v daném případě je na místě použití aplikace předmluvní odpovědnosti, ale nekalé soutěže? V takovém případě by totiž téměř každé porušení smluvní povinnosti bylo současně (automaticky) též nekalosoutěžním jednáním (ostatně srov. i příklad s poskytovatelem ubytovacích kapacit na s. 173, který porušil povinnost exkluzivity).
2. V rámci úvahy o eventuální neplatnosti smlouvy uzavřené v důsledku porušení nekalé obchodní praktiky (v rozporu s veřejnoprávním zákonem o ochraně spotřebitele) na s. 109 a násl. vypořádat se s otázkou, nakolik je možné v podmínkách nového občanského zákoníku, z důvodu porušení norem veřejného práva, paušálně dovozovat soukromoprávní důsledky (neplatnost smlouvy) ve smyslu § 1 odst. 2 NOZ.
3. Stejně tak by autorka mohla rozvést svou úvahu (blíže zdůvodnit), že pokud smluvní ujednání (smlouva) mezi soutěžitelem a spotřebitelem bude představovat nekalosoutěžní jednání, bude tím automaticky založena neplatnost dotčené smlouvy z důvodu narušení veřejného pořádku (s. 134).

Závěr

Habilitační práce autorky JUDr. Dany Ondřejové, Ph.D. nazvaná „Porušení závazkového práva jako nekalá obchodní praktika nebo nekalá soutěž“ *splňuje požadavky* standardně kladené v oboru obchodní právo.

V Praze dne 12. 3. 2017

prof. JUDr. Jan Dědič